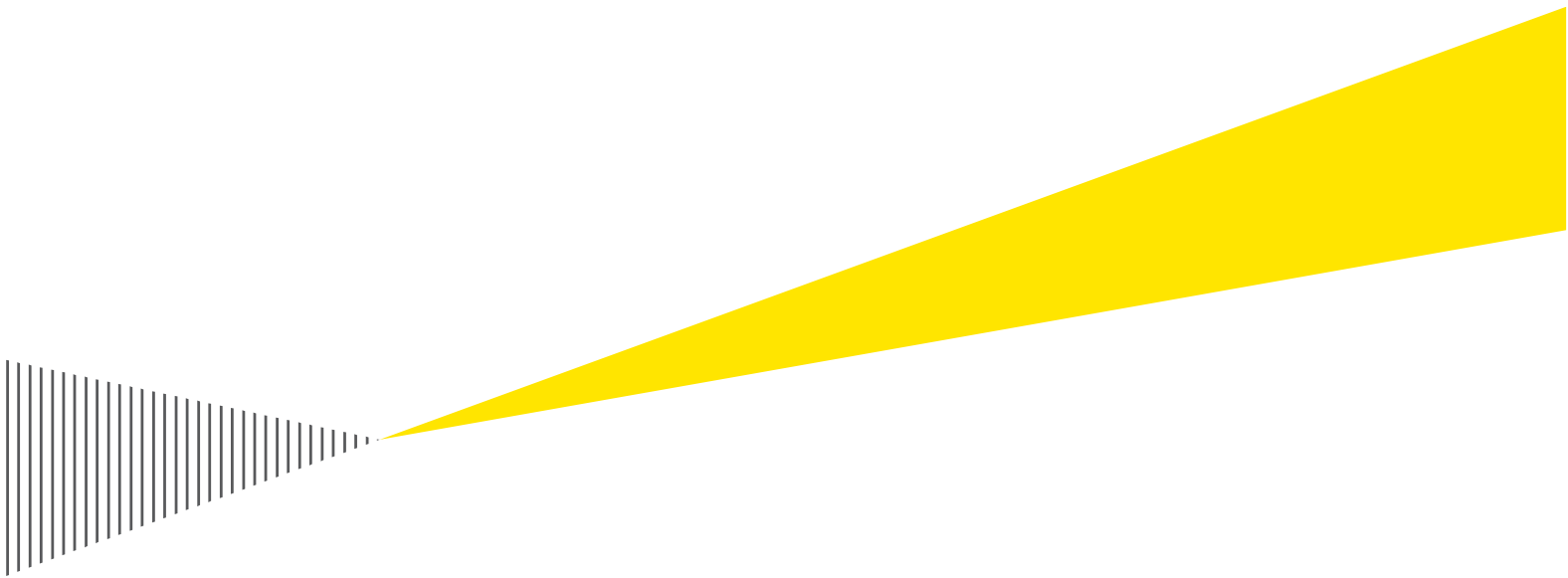

Mölnads stad

Granskning av förebyggande av
psykisk ohälsa bland barn och unga

Building a better
working world

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Syfte och revisionsfrågor	3
1.3. Avgränsning och metod.....	3
1.4. Ansvarig nämnd	3
1.5. Begreppsförklaring	3
1.6. Revisionskriterier.....	3
2. Organisation, ansvarsfördelning och styrning	4
2.1. Stadens målstyrning för förebyggande arbete	4
2.2. Nämndernas styrning av det förebyggande arbetet	5
2.3. Ansvarsfördelning och förebyggande arbete	6
2.4. Intern kontroll och uppföljning.....	10
2.5. Bedömning	12
3. Samverkan	13
3.1. Intern samverkan	13
3.2. Extern samverkan	15
3.3. Bedömning	16
4. Samlad bedömning	17
4.1. Bedömning utifrån revisionsfrågorna	17
4.2. Slutsats	18

Bilaga 1: Bakgrund till granskningen

Bilaga 2: Källförteckning

Bilaga 3: Begreppsförklaring

Bilaga 4: Revisionskriterier

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mölndals stad genomfört en granskning av förebyggande av psykisk ohälsa bland barn och unga. Granskningens syfte har varit att bedöma om skolnämnden, utbildningsnämnden, social- och arbetsmarknadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden säkerställt ett ändamålsenligt förebyggande arbete vad avser psykisk ohälsa bland barn och unga, det vill säga i enlighet med lagar och föreskrifter.

Granskningen visar att nämnderna antagit nämndmål som kan anses ha koppling till förebyggande arbete. Vad granskningen visar sker inget specifikt arbete riktat mot särskilda riskgrupper så som ensamkommande unga. Vi bedömer det som angeläget att nämnderna stärker sin styrning av det förebyggande arbetet kopplat till vissa riskgrupper.

Nämndernas förebyggande arbete sker inom områden som anges av reglemente och lagstiftning. I nämndernas reglementen framgår vilka uppgifter med koppling till det förebyggande arbetet som är ålagda vilken nämnd.

Nämnderna tar del av verksamheten genom ordinarie uppföljning, enkätresultat samt i vissa fall genom patientsäkerhetsberättelse. Nämnderna i granskningen följer inte specifikt upp förekomsten av psykisk ohälsa bland barn och unga.

Granskningen visar att samverkan inom kommunen pågår i flera organiserade former samt mellan enskilda nämnder. I granskningen framkommer att det upplevs finnas vissa hinder i samverkan mellan utbildningsförvaltningen, skolförvaltningen och social- och arbetsmarknadsförvaltningen. Dessa hinder avser kommunikationsöverföring och kunskap om respektive verksamhets uppdrag och organisering. I granskningen framkommer att det därtill pågår samverkan i etablerade former med externa aktörer. Samverkan med BUP upplevs dock som problematisk.

Granskningens sammanfattande bedömning är att nämnderna till viss del säkerställt ett ändamålsenligt förebyggande arbete vad avser psykisk ohälsa bland barn och unga.

Vi rekommenderar samtliga nämnder i granskningen att:

- ▶ Stärka sin styrning av förebyggandet av psykisk ohälsa bland barn och unga genom att exempelvis identifiera med särskilda riskgrupper

Vi rekommenderar social- och arbetsmarknadsnämnden, skolnämnden och utbildningsnämnden att:

- ▶ Tillse att samverkan mellan nämnderna avseende det förebyggande arbetet stärks

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunrevisionen har mot bakgrund av sin risk- och väsentlighetsanalys beslutat att genomföra en granskning av förebyggande av psykisk ohälsa bland barn och unga. Bakgrunden till granskningen beskrivs närmare i bilaga 1.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om skolnämnden, utbildningsnämnden, social- och arbetsmarknadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden säkerställt ett ändamålsenligt förebyggande arbete vad avser psykisk ohälsa bland barn och unga.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har nämnderna säkerställt en ändamålsenlig styrning för att motverka psykisk ohälsa bland barn och unga?
- ▶ Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning beträffande arbetet med att motverka psykisk ohälsa bland barn och unga?
- ▶ Har nämnderna säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av arbetet med psykisk ohälsa?
- ▶ Har nämnderna säkerställt ändamålsenliga former för samverkan inom kommunen?
- ▶ Har nämnderna säkerställt ändamålsenliga former för samverkan med externa aktörer, så som barn- och ungdomspsykiatri och primärvården?

1.3. Avgränsning och metod

Granskningen avgränsas i enlighet med ställda revisionsfrågor. Granskningen genomförs genom dokumentstudier, skriftliga frågor och intervjuer. Intervjufrågor har utarbetats utifrån syftet och revisionsfrågorna, samt utifrån intervjupersonernas olika roller och ansvar. Källförteckning redovisas i bilaga 2.

1.4. Ansvarig nämnd

Granskningen avser skolnämnden, utbildningsnämnden, social- och arbetsmarknadsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

1.5. Begreppsförklaring

Psykisk ohälsa och förebyggande arbete är centrala begrepp i granskningen. Dessa förklaras i bilaga 3.

1.6. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analys, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för denna granskning beskrivs i bilaga 4.

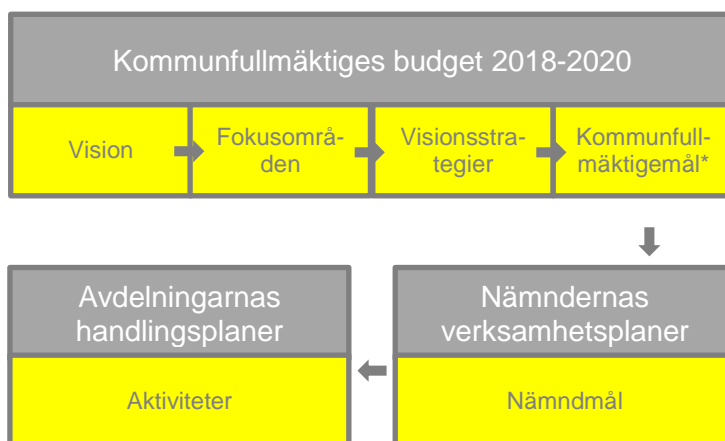
2. Organisation, ansvarsfördelning och styrning

I detta kapitel beskrivs den kommunövergripande målstyrningen. Därefter redogörs för om nämnderna säkerställt en ändamålsenlig styrning samt om nämnderna har en tydlig roll- och ansvarsfördelning i sitt arbete för att förebygga psykisk ohälsa bland barn och unga. Kapitlet avslutas med ett avsnitt med frågan om nämnderna säkerställt en ändamålsenlig intern kontroll och uppföljning av det förebyggande arbetet.

2.1. Stadens målstyrning för förebyggande arbete

Mölnalds stads målstyrning utgår från kommunfullmäktiges vision, fokusområden med tillhörande visionsstrategi samt kommunfullmäktiges mål. Nämnderna bryter ner fullmäktigemålen till nämndmål som i sin tur bryts ner till handlingsplaner på avdelningsnivå. Stadens målstyrning illustreras i figur 1 nedan.

Figur 1. EYs tolkning av Mölnalds stads målstyrning

*I anslutning till KF-målen finns även specifika direktiv från majoritetens programförklaring.

Av nio kommunfullmäktigemål har två av målen möjlig koppling till förebyggande av psykisk ohälsa bland barn och unga (fortsatt kallat *det förebyggande arbetet*):¹

- ▶ KF-mål 2: Andelen Mölnaldsbor som upplever trygghet och god hälsa ska öka.
- ▶ KF-mål 6: Varje barns potential ska tidigt tas till vara så att fler får förutsättningar för goda livsvillkor. De samlade skolresultaten ska förbättras samtidigt som fler får godkänt i alla ämnen.

Kommunfullmäktige har därutöver beslutat om ett särskilt uppdrag som har koppling till det förebyggande arbetet:

- ▶ Nämnderna ska under 2018 ta fram förslag på främjande insatser av karaktären sociala investeringar som på sikt kan minska nämndens kostnader. Kommunstyrelsen uppdras

¹ Vi har i granskningen inte funnit att begreppen *psykisk ohälsa* och *förebyggande arbete* kopplat till detta har definierats inom staden som helhet eller av någon enskild nämnd.

att tydliggöra uppdraget samt ta fram ett förslag på modell för arbete med sociala investeringar.

2.2. Nämndernas styrning av det förebyggande arbetet

Nämnderna har i verksamhetsplaner brutit ned fullmäktiges mål. I tabell 1 nedan redogörs för respektive nämnds mål med möjlig koppling till det förebyggande arbetet. Redovisningen utgår från nämndernas egna verksamhetsplaner för 2018-2020.

Tabell 1. Nämndernas mål utifrån kommunfullmäktigemål med möjlig koppling till det förebyggande arbetet. I tabellens nedersta rad framkommer övriga skrivningar av relevans i nämndernas verksamhetsplaner.

Kommunfullmäktigemål	KFN ² , mål	SAN ³ , mål	SKN ⁴ , mål	UTN ⁵ , mål
2. Andelen Mölndalsbor som upplever trygghet och god hälsa ska öka.	Andelen barn och unga som upplever god hälsa ska öka. Andelen unga Mölndalsbor som upplever trygghet och god hälsa ska öka.	Verka för att utsatta barn och ungdomars förutsättningar till jämlika levnadsvillkor ska öka.	Andelen barn och elever som upplever en god lärmiljö med trygghet, trivsel och välbefinnande ska öka.	Nämndmål saknas.
6. Varje barns potential ska tas tillvara [...]	Öka barns och ungas läsande.	Barn som kommer i kontakt med socialtjänsten ska ges förutsättningar till bästa möjliga studieresultat, särskilt fokus på placerade barn.	Varje barn ska efter sina förutsättningar nå bästa möjliga utbildningsresultat.	Andel folkbokförda elever i Mölndal som uppnår gymnasieexamen ska öka.
Övriga skrivningar i nämndens verksamhetsplan.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Verksamheter som riktar sig till barn och unga ska prioriteras. ▶ Nämnden ska arbeta för att främja folkhälsan. 	Särskilda skrivningar avseende det förebyggande arbetet saknas.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tidiga insatser för elever som har lågt skolnärvaro ska prioriteras. ▶ Det har avsatts 1 miljon kronor för sociala investeringar 2019. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Samverkan ska öka 2018 för att stärka det kommunala aktivitetsansvaret. ▶ Mer förebyggande arbete ska kunna bedrivas med problematisk frånvaro i tidig ålder. Samverkanspart för detta är skolenämnden.

Som framkommer i tabellen nämns inte begreppen psykisk ohälsa eller förebyggande arbete i nämndmålen. Däremot nämns begreppen hälsa, trivsel och välbefinnande.

² Kultur- och fritidsnämnden

³ Social- och arbetsmarknadsnämnden

⁴ Skolenämnden

⁵ Utbildningsnämnden

2.3. Ansvarsfördelning och förebyggande arbete

Nämnderna som omfattas av granskningen ansvarar på olika sätt för det förebyggande arbete som bedrivs. I det här avsnittet redovisas om roll- och ansvarsfördelningen är tydlig samt vilket förebyggande arbete som bedrivs.

2.3.1. Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens reglemente⁶ beskriver att nämndens huvuduppgift är att utifrån de politiska målen ansvara för att främja kulturlivet och skapa förutsättningar för en mångsidig idrotts- och fritidsverksamhet. Nämnden ska enligt reglementet prioritera verksamheter som riktar sig till barn och ungdomar. Nämnden saknar lagstyrt ansvar för förebyggande arbete.

Kultur- och fritidsförvaltningens förebyggande arbete uppges ske utifrån nämndens reglemente och verksamhetsplan. I skriftligt svar uppger förvaltningen att roll- och ansvarsfördelningen avseende det förebyggande arbetet är tydlig i de rutiner och riktlinjer⁷ som finns. Ansvaret för enskilda individer anses vara tydligt fördelat utifrån respektive förvaltnings ansvar.

Vid intervju framkommer dock att det saknas en helhetsbild av stadens förebyggande arbete och förvaltningens roll och ansvar i detta. Som exempel ges gruppen nyanlända. I relation till denna grupp upplevs det otydligt vilket övergripande förebyggande arbete som bedrivs.

Ett exempel på riktlinjer som berör förebyggande arbete är den handbok för en drogfri mötesplats som tagits fram av Skola-socialtjänst-polis-fritid (SSPF⁸). Handboken riktar sig till all personal inom grundskola och fritidsgårdar/mötesplatser för ungdomar i Mölndals stad. I handboken finns definitioner av droger, mål om kunskapsnivå bland anställda inom barn- och ungdomsverksamheter och stöd för att tidigt upptäcka drogmissbruk. Handboken innehåller därtill konkreta åtgärder vid misstanke om eller konstaterad droganvändning.

2.3.1.1 Förebyggande arbete

Inom kultur- och fritidsförvaltningen finns fem avdelningar, där avdelningen för ungdoms- och samhällsarbete är den som uppges arbeta mest med förebyggande arbete. Under avdelningen för ungdoms- och samhällsarbete finns tre enheter.

Vid intervju med avdelningschef för ungdoms- och samhällsarbete samt enhetschef framkommer att det pågår förebyggande arbete riktat mot ungdomar som befinner sig i riskzon för utanförskap eller diskriminering. I praktisk mening arbetar avdelningen bland annat genom samordnare inom stadens områdesarbete. Samordnarna anställer ungdomar från närområdet på fyra olika platser. Fokus i ungdomarnas uppdrag är att arbeta med trygghet, trivsel och delaktighet.

⁶ Nämnden har vid sammanträde i juni 2018 tillstyrkt förslag på nytt reglemente inför kommande mandatperiod.

⁷ HBTQ-labbets gemensamma förhållningssätt, rutin för orosanmälan och handbok drogfri mötesplats fritidsgård.

⁸ SSPF är ett forum för informationsutbyte med syftet att fånga upp barn och unga i riskzon för kriminalitet.

Förvaltningen uppger att ungdomsverksamheten de senaste åren breddat sitt utbud. Idag sker arbetet mer riktat mot gruppverksamhet som i högre grad bygger på ungas aktiva deltagande. Ett exempel på riktad gruppverksamhet är HBTQ-labbet.

2.3.2. Social- och arbetsmarknadsnämnden

Enligt socialtjänstlagen⁹ ska en kommuns socialnämnd bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. Socialnämnden ska också aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och unga av bland annat alkoholhaltiga drycker. Socialnämnden ska därtill se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och unga.

I nämndens reglemente¹⁰ framkommer att en av nämndens huvuduppgifter är att ansvara för kommunens uppgifter inom bland annat insatser enligt socialtjänstlagen inom individ- och familjeomsorg.

Av intervju och skriftliga svar framkommer att roll- och ansvarsfördelningen mellan social- och arbetsmarknadsförvaltningen och andra förvaltningar upplevs som tydlig. Det uppges vid intervju att förvaltningens arbete till viss del kan överlappa kultur- och fritidsförvaltningens. Detta anses dock inte innebära en generell otydlighet i roller och ansvar.

2.3.2.1 Förebyggande arbete

Inom social- och arbetsmarknadsförvaltningen finns efter pågående omorganisation två verksamhetsområden. Verksamhetsområde IFO – individ- och familjeomsorg bedriver merparten av förvaltningens förebyggande arbete. Därutöver finns verksamhetsområde AFE – Arbetsmarknad, försörjning och etablering som arbetar med ensamkommande barn och unga. Det sker enligt uppgift inget förebyggande arbete specifikt riktat mot ensamkommande barn och unga.

Nämndens förebyggande arbete utgörs främst av *fältassistenter*, *familjecentraler* och *serviceverksamhet*. Fältassistenterna uppges arbeta med rent förebyggande verksamhet med kriminalitet och missbruk som fokusområden. Vid intervjun framkommer att även andra områden ingår i fältassistenternas arbete, såsom mobbning, näthat och i viss utsträckning psykisk ohälsa. Fältassistenterna verkar på gator, torg, skolgårdar, i korridorer och på internet.

Familjecentralen är en hälsofrämjande och förebyggande verksamhet som jobbar med tidiga insatser och riktar sig till familjer med barn i åldern 0–6 år. Familjecentralen är en samlingsplats för barnavårdscentralen (BVC), socialtjänsten (socionom/kurator/familjerådgivare) och den öppna förskolan. På en familjecentral finns också mödravårdscentralen (MVC) i samma lokal.

⁹ Socialtjänstlag (2001:453) 5 kap. 1 §. Lagens innehåll beskrivs vidare i bilaga 4, revisionskriterier.

¹⁰ Nämnden har vid sammanträde i september 2018 tillstyrkt förslag på nytt reglemente inför kommande mandatperiod.

Det lyfts som en fördel att verksamheterna är samlade på samma plats då olika kompetenser kan arbeta tillsammans.

Inom förvaltningen finns även en serviceverksamhet som har förebyggande inslag. Förvaltningens serviceverksamhet ger familjer med mindre allvarliga fall möjlighet till samtalsrådgivning. Vid behov lotsas de vidare till annan instans.

2.3.3. Skolnämnden

Av nämndens reglemente framkommer att nämnden ansvarar för att fullgöra de uppgifter som ankommer på vårdgivaren för den medicinska och psykologiska delen av elevhälsan i kommunal förskoleklass, grundskola och grundsärskola¹¹.

Enligt skollagen¹² ska skolverksamheter ha en elevhälsa. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Varje elev i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan ska erbjudas minst tre hälsobesök som innefattar allmänna hälsokontroller. I lagen framkommer därtill att huvudmannen ska se till att det årligen upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

Elevhälsoorganisationen omorganiserades i augusti 2016. Omorganisationen innebar att den centrala elevhälsan i stort upphörde och att personalen istället placerades på kommunens olika skolenheter. Arbetet med omorganisationen uppges inte vara helt klart vid granskningen. Exempelvis ska elevhälsans budget fortfarande till stor del vara placerad på central nivå.

Den centrala elevhälsoplanen¹³ har inte reviderats sedan 2014 och uppges ha blivit inaktuell i samband med omorganiseringen 2016. I elevhälsoplanen finns ett avsnitt avseende åtgärder mot kränkande behandling. I avsnittet saknas information om åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Elevhälsan har likt övriga delar av skolförvaltningen hög personalomsättning. En förklaring till omsättningen inom elevhälsan uppges vara en kombination av omorganisationen, naturliga avgångar samt lönekonkurrens mellan kommuner. Omsättningen av skolsköterskor uppges exempelvis i hög grad bero på lönenivå. I intervju med representanter för elevhälsan uppges att den höga personalomsättningen påverkat kontinuiteten i arbetet och medfört att arbetet mot psykisk ohälsa blir lidande.

¹¹ Förvaltningen arbetar med mål inom ramen för verksamhetsplanen och inom det systematiska kvalitetsarbetet (SKA¹¹) parallellt.

¹² Skollag (2010:800). Lagens innehåll beskrivs vidare i bilaga 4, revisionskriterier.

¹³ Syftet med skolförvaltningens elevhälsoplan är att främja elevernas hälsa, lärande och utveckling. Elevhälsoplanen ska utgöra stöd till ledning och personal inom Mölndals stads skolor.

2.3.3.1 Förebyggande arbete

Skolnämndens förebyggande arbete utförs både inom förskola och grundskola. Vid intervju framkommer att störst fokus på det förebyggande arbetet finns på förskolenivå. Inom förskolan genomförs kartläggningar av trivsel och trygghet på samtliga avdelningar.

Skolförvaltningen bedriver tillsammans med Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolverket en förebyggande satsning kallad specialpedagogik för lärande¹⁴. Enligt skriftliga svar kopplar denna satsning ihop elevhälsan och undervisningen.

Inom grundskolan sker mycket av det förebyggande arbetet genom elevhälsan. I intervjuer beskrivs dock att elevhälsan prioriterar riktade insatser till särskilda elever vilket medför att andelen förebyggande arbete är begränsat. För att öka det förebyggande arbetet behöver tid avsättas enligt elevhälsans representanter. Bland de förebyggande insatserna nämns arbete kring elever i riskzon, exempelvis elever som inte närvarar i skolan (så kallade hemmasittare). Därutöver bedriver skolsköterskorna arbete med elevers sömn.

2.3.4. Utbildningsnämnden

Utbildningsnämndens verksamhet omfattas liksom skolnämndens av skollagen. Skollagens kapitel om elevhälsan gäller även för utbildningsnämnden.

I nämndens reglemente framkommer att nämnden ansvarar för verksamhet inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare. Reglementet gör gällande att nämnden fullgör uppgifter som ankommer på vårdgivaren för den medicinska och psykologiska delen av elevhälsan inom sitt verksamhetsområde.

2.3.4.1 Förebyggande arbete

Utbildningsnämndens förebyggande arbete sker framförallt genom elevhälsan inom Krokslättsgymnasiet. Gymnasiet har ett nationellt vård- och omsorgsprogram, olika introduktionsprogram samt verksamheten plug-in¹⁵. Därtill bedrivs språkintruktionsprogrammet Sprint. Totalt har gymnasiet ungefär 270 elever vid tiden för granskningen.

Av intervju och skriftliga svar framgår att Krokslättsgymnasiet saknar en fastställd elevhälso-plan. Det pågår enligt uppgift arbete sedan våren 2018 med att utarbeta en sådan. Intervjuade uppger att det saknas vissa rutiner kopplat till arbetet med psykisk hälsa.

¹⁴ Specialpedagogik för lärande beskrivs av Skolverket som en kompetensutvecklingsinsats som vänder sig till alla lärare inom bland annat grundskolan. Den avser exempelvis stärka den specialpedagogiska kompetensen i skolan så att fler elever når målen.

¹⁵ Plug-in är ett projekt som bedrivs av Sveriges kommuner och landsting (SKL) sedan 2012 tillsammans med åtta regioner. Projektet syftar till att ge fler ungdomar bättre möjligheter att slutföra sina studier.

Elevhälsan erbjuder alla elever årliga hälsosamtal. Enligt intervju saknas resurser för ytterligare förebyggande arbete. Då ett större antal elever vid språkintruktionsprogrammet har slutat har tillgången till elevhälsan ökat något.

En stor del av gymnasiet elever är ensamkommande, en grupp som uppges ha hög risk för psykisk ohälsa. Den psykiska ohälsan tar sig uttryck i exempelvis skolfrånvaro, suicidtankar, drogutnyttjande eller i att vara på skolan men inte delta på lektionerna. Enligt intervju med representanter för elevhälsan vid gymnasiet har gruppen sämre förutsättningar då många saknar nätverk och i vissa fall även boende. Det framkommer att ensamkommande är en särskilt resurskrävande grupp och att elevhälsans arbete gör stor nytta. I verksamheten finns även elever som fått avslag på asylansökan och som lever gömda. Något särskilt arbete gentemot denna grupp bedrivs inte.

I intervju framkommer att anställda på gymnasiet och på elevhälsan påverkas av arbetet med gruppen ensamkommande. Elevhälsans personal erbjuds handledning.

Vid telefonintervju med förvaltningschef framkommer att förvaltningens arbete inte riktas mot specifika riskgrupper utan att målgruppen är alla unga mellan 16-19 år. Det är generella indikatorer som styr arbetet kring elever, däribland bland annat frånvaro, orosanmälningar eller kommunikation från elevhälsan.

Enligt uppgift sker även förebyggande arbetet inom utbildningsförvaltningen kopplat till det kommunala aktivitetsansvaret¹⁶. Det förebyggande arbetet sker utifrån de elevärenden där eleven överväger att avbryta sin utbildning. Det förekommer att Västbusmöten hålls i dessa ärenden.

2.4. Intern kontroll och uppföljning

Avsnittet behandlar revisionsfrågan om huruvida nämndernas interna kontroll och uppföljning av det förebyggande arbetet är tillräcklig.

2.4.1. Intern kontroll

I nämndernas internkontrollplaner för 2018 saknas områden med tydlig koppling till det förebyggande arbetet. I skolnämndens och utbildningsnämndens internkontrollplaner finns dock områden med koppling till psykisk ohälsa. I skolnämndens internkontrollplan 2018 finns en risk avseende att åtgärdsprogram kring särskilt stöd inte fullföljs. Utbildningsnämndens internkontrollplan innehåller en risk avseende särskilt stöd till elever. Skolnämndens och utbildningsnämndens internkontrollarbete avrapporteras i samband med verksamhetsberättelsen.

¹⁶ Kommuner har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt, men som inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande. Hemkommunen ska erbjuda de ungdomar som avses lämpliga individuella åtgärder.

2.4.2. Uppföljning

Nämndernas ordinarie uppföljning av målarbetet sker i verksamhetsberättelse vid årsbokslut samt vid två tertiäluppföljningar. Den ordinarie uppföljningen redogör för nämndernas måluppfyllelse av aktiviteter i verksamhetsplaner och handlingsplaner.

Av protokoll framkommer att samtliga fyra nämnder under året fått information om resultatet av den så kallade LUPP-enkäten (Lokal uppföljning av ungdomspolitik). Enkäten genomförs med elever i årskurs 8 och på andra året i gymnasiet var tredje år. Resultatet av enkäten för 2017 visar att:

- ▶ över hälften av ungdomarna i årskurs 8 uppger att de har hälsobesvär varje vecka (som exempelvis stress och nedstämdhet). Symptomen är vanligare hos flickor.
- ▶ 30 procent av flickorna respektive 16 procent av pojkarna i årskurs 8 uppger att de varit utsatta för mobbning/utfrysning det senaste halvåret. Majoriteten av situationerna har varit i skolmiljö.

Nämnderna erhåller därtill ytterligare uppföljning så som en välfärdsrapport som utarbetas av Mölndals stad var fjärde år. Välfärdsrapporten innehåller bland annat ett avsnitt om psykisk hälsa och om barns skolgång.

Kultur- och fritidsnämnden följer utöver ordinarie uppföljning upp det förebyggande arbetet genom en årlig enkät som är riktad till ungdomar som besöker mötesplatser. Nämnden tar också del av skriftlig uppföljning av folkhälsoplanen från folkhälsorådet.

Social- och arbetsmarknadsnämnden tar enligt uppgift del av uppföljning av fältassistenternas arbete två gånger per år. Nämnden uppges även ta emot information om Västbus¹⁷. Av protokoll framkommer att nämnden i februari 2018 mottagit uppföljning från Barns behov i centrum¹⁸ (BBIC).

Vid intervju med enhetschefer samt utvecklingsledare framkommer att nämnden efterfrågar muntliga dragningar och att dessa bestäms av nämndens årshjul som specificerar när muntlig uppföljning ska ske. Uppföljning av individärenden ges enligt uppgift till nämndens individutskott.

Utbildningsnämnden följer två gånger per år upp elever inom språkinträdning, elever inom det kommunala aktivitetsansvaret och asylsökande som fått avslag. Därtill tar nämnden årligen del av verksamhetens likabehandlingsplaner. Vid intervju med utbildningsförvaltningen framkommer att en ny form av dialogmöten mellan förvaltning och nämnd ska påbörjas under hösten 2018.

¹⁷ Västbus handlar om samverkan kring barn och unga med psykisk/psykiatrisk och social problematik i Västra Götaland.

¹⁸ Barns behov i centrum (BBIC) beskriver i första hand ett arbetssätt som är anpassat efter socialtjänstens regelverk. Det är framtaget av Socialstyrelsen för socialtjänstens myndighetsutövning. Arbetssättet ska stärka barnperspektivet och delaktigheten för barn och unga.

Utbildningsnämnden och Skolnämnden tar del av respektive förvaltnings lägesrapporter/kvalitetsrapporter om kvalitén i skolan/gymnasiet utifrån det systematiska kvalitetsarbetet. Nämnderna tar även del av en årlig patientsäkerhetsberättelse där elevhälsans arbete redovisas. Nämnderna får därtill information om resultaten i den regiongemensamma elevenkäten (GR-enkäten) där elever i olika årskurser svarar på frågor om bland annat mående. Enligt skriftliga svar från skolförvaltningen finns det möjlighet för enheterna att följa upp resultaten ända ned till klassnivå.

Enligt uppgift får **skolnämnden** information om elevernas frånvaro. Av protokoll framkommer dock inte att skolnämnden under året fram till september erhållit ytterligare uppföljning med koppling till det förebyggande arbetet.

2.5. Bedömning

Kommunallagen föreskriver att nämnderna har ett ansvar för att var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Enligt socialtjänstlagen ska en kommuns socialnämnd bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa. Skollagen gör gällande att elever inom bland annat förskoleklassen, grundskolan, och gymnasieskolan ska ha tillgång till elevhälsa. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande.

Vår bedömning är att nämnderna till viss del säkerställt en ändamålsenlig styrning för att motverka psykisk ohälsa bland barn och unga men att det finns vissa utvecklingsområden. Granskningen visar att nämnderna antagit nämndmål som kan anses ha viss koppling till förebyggande arbete. I granskningen har framkommit att vissa grupper av barn och unga kan lida särskild risk för psykisk ohälsa, däribland ensamkommande barn och unga. Vad granskningen visar sker inget specifikt arbete riktat mot denna grupp. Vi bedömer det som angeläget att nämnderna stärker sin styrning av det förebyggande arbetet kopplat till vissa riskgrupper.

Vi bedömer att nämndernas roll- och ansvarsfördelning avseende det förebyggande arbetet i huvudsak är tydlig. I nämndernas reglementen framgår vilka uppgifter med koppling till det förebyggande arbetet som är ålagda vilken nämnd. Granskningen visar att nämndernas förebyggande arbete sker inom områden som anges av reglemente och lagstiftning. En förvaltning lyfter att kommunens övergripande ansvar för nyanlända ungdomar med uppskriven ålder är otydligt fördelat inom kommunen.

Vår bedömning är att nämnderna i huvudsak säkerställt en tillräcklig kontroll och uppföljning av det förebyggande arbetet. Nämnderna tar del av verksamheten genom ordinarie uppföljning, enkätresultat samt i vissa fall genom patientsäkerhetsberättelse. Nämnderna i granskningen följer inte specifikt upp förekomsten av psykisk ohälsa bland barn och unga.

3. Samverkan

I detta kapitel redogörs för om nämnderna säkerställt ändamålsenliga former för samverkan. Kapitlet behandlar intern samverkan och samverkan med externa aktörer.

Samverkan regleras i socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen samt i förarbetena till skollagen¹⁹. I socialtjänstlagen framkommer exempelvis att socialnämnden aktivt ska verka för att samverkan kommer till stånd med berörda organisationer och samhällsorgan i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa. I hälso- och sjukvårdslagen framkommer att kommunen i sin planering och utveckling av hälso- och sjukvården ska samverka med samhällsorgan, organisationer och vårdgivare²⁰. I förarbetena till skollagen uttalas bland annat att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. Det står skrivet också att det är angeläget att samverkan sker med övrig hälso- och sjukvård samt med socialtjänsten.

3.1. Intern samverkan

I detta avsnitt redogörs för exempel på samverkan som bedrivs inom kommunen med koppling till det förebyggande arbetet.

► *Samverkan mellan respektive elevhälsa och social- och arbetsmarknadsförvaltningen*

Samverkan sker mellan skolförvaltningens respektive utbildningsförvaltningens elevhälsoverksamheter och social- och arbetsmarknadsförvaltningen för de elever som är inskrivna på Möln-dals stads skolor²¹. Respektive elevhälsa uppges följa rutin att rapportera hög skolfrånvaro till social- och arbetsmarknadsförvaltningen. Det uppges att social- och arbetsmarknadsförvaltningen i låg utsträckning återkopplar till utbildningsförvaltningen när de får vetskap om hög skolfrånvaro. Elevhälsan inom skolförvaltningen uppger att man inte alltid får återkoppling om utredning startats avseende barn eller ungdom. Social- och arbetsmarknadsförvaltningen anger i skriftligt svar att omorganiseringen av skolförvaltningens elevhälsa har gjort det svårare för förvaltningen att samverka med elevhälsan på en mer övergripande nivå. Förvaltningen uppges sakna återkoppling om hur elevhälsans arbete bedrivs.

Utbildningsförvaltningen uppger att de under en längre tid haft förhoppningar på en förbättrad samverkan med social- och arbetsmarknadsförvaltningen. Förhoppningarna om förbättrad samverkan avser framförallt hembesök hos unga med skolfrånvaro som varit svåra att komma i kontakt med.

Det förekommer gemensamma möten mellan förvaltningarna kopplat till elevers frånvaro samt nätverksmöten med kring individer i riskzon eller med risk för psykisk ohälsa. Samverkan sker enligt utbildningsförvaltningens elevhälsa i enskilda ärenden och avser inte generella grupper.

¹⁹ Lagarnas och förarbetenas innehåll avseende samverkan återges i bilaga 4, revisionskriterier.

²⁰ Social- och arbetsmarknadsnämnden enligt sitt reglemente ansvar utifrån hälso- och sjukvårdslagen.

²¹ För övriga barn och unga som är folkbokförda i kommunen men som har sin skolgång på skola utanför kommunen behöver socialtjänsten samverka med respektive skolenhets elevhälsa.

▶ *Samverkan kring PRIO-medel*

Chefer från de fyra nämnderna samt vård- och omsorgsnämnden samverkar och synkroniserar användandet av statsmedel (så kallade PRIO-medel) till kommuner riktade mot psykisk hälsa²². Arbetet sker utifrån en regionsövergripande plan från Västsvenska kommunalförbundens samorganisation (Västkom²³).

▶ *Samverkan kring elever i behov av sammansatt stöd*

Dokumentet *Anvisning rörande samverkan vid elevärenden som berör flera förvaltningars ansvar* innehåller beskrivning av gemensamma aktiviteter kopplat till elever i behov av sammansatt stöd²⁴. Anvisningen innehåller roll- och ansvarsfördelning avseende SKF, UF, SAF. Exempelvis framkommer att SAF kallas om en konstaterad eller misstänkt bristande föräldraförmåga identifierats.

▶ *Samverkan kopplat till det kommunala aktivitetsansvaret*

Skollagen gör gällande att kommunen har ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt, men som inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande.

Enligt skriftliga svar finns ett samverkansforum upprättat av utbildningsförvaltningen kring elever som har hoppat av studierna i gymnasiet eller befinner sig i risk för att hoppa av. Arbetet sker inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret. Deltagare i forumet kommer från de fyra förvaltningar som omfattas av granskningen. Samverkansarbetet kopplat till KAA beskrivs som tungrovt.

Ungdomar som inte är inskrivna på en skola har ingen elevhälsa att tillgå. Dessa elever är istället hänvisade till att kontakta primärvård, BUP, socialförvaltningen eller ungdomsmottagning. Kösituationen till BUP medför enligt uppgift att familjer inte får tillgång till stöd.

▶ *Övrig samverkan*

Utbildningsförvaltningens språkintruktionsprogram samverkar med kultur- och fritidsförvaltningen. Det sker genom att kultur- och fritidsförvaltningen informerar elever om kommande aktiviteter och bedriver aktiviteter året runt.

²² Statsmedlen härrör från en överenskommelse mellan staten och Sveriges kommuner och landsting om psykisk ohälsa. 1 364 Mkr fördelas till kommuner och landsting/regioner under 2018 för att möjliggöra fortsatt långsiktigt hållbart utvecklingsarbete inom området.

²³ Västkom är en sammanslutning som arbetar på uppdrag av de fyra kommunalförbunden i Västra Götaland: Boråsregionen Sjuhärads Kommunalförbund, Fyrbodals Kommunalförbund, Göteborgsregionens Kommunalförbund samt Skaraborgs Kommunalförbund. Enligt uppgift från skolförvaltningen finansieras en tjänst av så kallade PRIO-medel Av prio-budgetförslaget för 2018 och framåt framgår att västbuskoordinatörer från och med hösten 2018 ska finansieras i ett år genom PRIO-medel. Av vad som framkommer i prio-budgetförslaget avser detta en tjänst på 60 procent uppdelat på två personer från skola respektive socialtjänst. De ska enligt uppgift vara behjälpliga i arbete som rör Västbus.

²⁴ Anvisningen avser även vård- och omsorgsförvaltningen.

Kultur- och fritidsförvaltningens folkhälsosamordnare samverkar med folkhälsoplaneraren från stadsledningsförvaltningen. Under 2017/2018 har en av insatserna varit att ta fram ett kunskapsunderlag kring orsaker till psykisk hälsa/ohälsa bland barn och unga.

Av skriftligt svar från kultur- och fritidsförvaltningen framkommer att det efterfrågas en ökad samverkan inom staden avseende arbete med psykisk ohälsa. Ökad samverkan efterfrågas både i långsiktig planering men även i organisering av dagliga arbetet.

3.2. Extern samverkan

▶ *Västbus och Närområdessamverkan (NOSAM)*

Nämnderna i granskningen deltar i Västbus som är en överenskommelse mellan kommuner och Västra Götalandsregionen för samverkan när ett barn eller en ungdom inte mår bra²⁵. Samverkan inom Västbus sker i olika nivåer; regional, delregional och lokal nivå. Alla parter har samma skyldighet att delta vid kallelse till ett Västbusmöte. Enligt Västbus riktlinjer ska varje kommun ha en lokal Västbusgrupp. I Mölndals stad består gruppen av chefer eller företrädare för de olika verksamheterna som omfattas av riktlinjerna. De representerar bland annat socialtjänsten, skolan, primärvården eller barn- och ungdomspsykiatri. Gruppen uppges vara ett forum för information och dialog mellan verksamheterna för att underlätta samverkan.

Nämnderna i granskningen är även delaktiga i NOSAM. NOSAMs uppdrag är att gemensamt definiera och arbeta utifrån behoven i närområdet. I uppdraget ingår att vara lokal styrgrupp utifrån Västbus riktlinjer.

I skriftliga svar från utbildningsförvaltningen uppges att arbetet inom NOSAM inte fungerat fullt ut de senaste åren, men att arbetet under senare tid blivit bättre. Nya riktlinjer och uppdrag har antagits för hur lokala Västbusgrupper ska arbeta.

Inom ramen för Västbus och NOSAM samverkar Mölndals stads förvaltningar med *barn- och ungdomspsykiatri* (BUP). Vid intervju med skolförvaltningen framkommer att fler ärenden hanteras av elevhälsan istället för av BUP. Orsaken uppges vara att BUP är underbemannade. Elevhälsans representanter uppges att samverkan med BUP fungerar väl när de deltar i exempelvis Västbusmöten.

Utbildningsförvaltningen uppges att det är vattentäta skott mellan BUP och gymnasiet och att detta ursprungligen ska ha berott på sekretesshinder. I dag är sekretesshindren enligt uppgift i stort borttagna, men samverkan mellan BUP och gymnasiet har trots detta inte förbättrats.

²⁵ Västbus är en förkortning av barn- och unga samverkan i Västra Götaland. Principerna bakom Västbus handlar om att förebygga att barn och unga hamnar mellan stolarna när flera verksamheter är inblandade. Det kan handla om problem i skolan eller med kompisar, psykisk ohälsa som ångest eller depressioner men också olika typer av funktionsnedsättningar.

Vid intervju med social- och arbetsmarknadsförvaltningen uppges att BUP har svårt att uppfylla sitt uppdrag. Enhetschefer vid social- och arbetsmarknadsförvaltningen beskriver att förvaltningen arbetar kompenseras med insatser när väntetiden till BUP är lång. Detta uppges leda till ett arbetsmiljöproblem för förvaltningen.

I minnesanteckningar från NOSAMs möten under 2018 framkommer att representanter från barn- och ungdomspsykiatri (BUP) varit frånvarande vid samtliga tre möten. I anteckningar från NOSAM-mötet i maj 2018 framkommer att social- och arbetsmarknadsförvaltningen skickat skrivelse till BUP angående väntetider och bristande medverkan i samverkansarenor.

▶ *SSPF (socialtjänst -skola-polis-fritid)*

Nämnderna i granskningen deltar i SSPF, ett samverkansforum för informationsutbyte mellan verksamhetsföreträdare från socialtjänst, skola, polis och fritid. Arbetet inom SSPF sker enligt skriftliga svar från kultur- och fritidsförvaltningen på strategisk nivå där avdelningschefer och kommunpolis deltar. Arbetet sker också på operativ nivå då rektorer, operativ polis, representanter från socialtjänst och fritidsgårdar deltar.

3.3. Bedömning

Både socialtjänstlagen och skollagen föreskriver att verksamheter har en särskild skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Vår bedömning är att nämnderna till stor del säkerställt ändamålsenliga former för samverkan inom kommunen. Granskningen visar att samverkan inom kommunen pågår i flera organiserade former samt mellan enskilda nämnder. I granskningen framkommer att det upplevs finnas vissa hinder i samverkan mellan utbildningsförvaltningen, skolförvaltningen och social- och arbetsmarknadsförvaltningen. Dessa hinder tycks avse kommunikationsöverföring och kunskap om respektive verksamhets uppdrag och organisering.

Vi bedömer vidare att nämnderna i huvudsak säkerställt ändamålsenliga former för samverkan med externa aktörer. Granskningen visar att det pågår samverkan i etablerade former med externa aktörer. Samverkan med BUP upplevs som problematisk.

4. Samlad bedömning

4.1. Bedömning utifrån revisionsfrågorna

Revisionsfrågor	Bedömning
Har nämnderna säkerställt en ändamålsenlig styrning för att motverka psykisk ohälsa bland barn och unga?	Nämnderna har till viss del säkerställt en ändamålsenlig styrning för att motverka psykisk ohälsa bland barn och unga men det finns vissa utvecklingsområden. Granskningen visar att nämnderna antagit nämndmål som har viss koppling till förebyggande arbete. I granskningen har framkommit att vissa grupper av barn och unga kan lida särskild risk för psykisk ohälsa, däribland ensamkommande barn och unga. Vad granskningen visar sker inget specifikt arbete riktat mot denna grupp. Vi bedömer det som angeläget att nämnderna stärker sin styrning av det förebyggande arbetet kopplat till vissa riskgrupper.
Finns det en tydlig roll- och ansvarsfördelning beträffande arbetet med att motverka psykisk ohälsa bland barn och unga?	Nämndernas roll- och ansvarsfördelning avseende det förebyggande arbetet är i huvudsak är tydlig och framgår i respektive reglemente och aktuell lagstiftning.
Har nämnderna säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av arbetet med psykisk ohälsa?	Nämnderna har i huvudsak säkerställt en tillräcklig kontroll och uppföljning av det förebyggande arbetet. Nämnderna tar del av verksamheten genom ordinarie uppföljning, enkätresultat samt i vissa fall genom patientsäkerhetsberättelse. Nämnderna följer inte specifikt upp förekomsten av psykisk ohälsa bland barn och unga.
Har nämnderna säkerställt ändamålsenliga former för samverkan inom kommunen?	Nämnderna har till stor del säkerställt ändamålsenliga former för samverkan inom kommunen. Samverkan pågår i flera organiserade former mellan enskilda nämnder. Det upplevs finnas vissa hinder i samverkan mellan utbildningsförvaltningen, skolförvaltningen och social- och arbetsmarknadsförvaltningen. Dessa hinder tycks röra kommunikationsöverföring och kunskap om respektive verksamhets uppdrag och organisering.
Har nämnderna säkerställt ändamålsenliga former för samverkan med externa aktörer, så som barn- och ungdomspsykiatri och primärvården?	Nämnderna har i huvudsak säkerställt ändamålsenliga former för samverkan med externa aktörer. Det går pågår samverkan i etablerade former med externa aktörer. Samverkan med BUP upplevs som problematisk.

4.2. Slutsats

Granskningens syfte har varit att bedöma om nämnderna säkerställt ett ändamålsenligt ändamålsenligt förebyggande arbete vad avser psykisk ohälsa bland barn och unga. Utifrån granskningens syfte och grunderna för ansvarsprövning är vår sammantagna bedömning att nämnderna till vis del säkerställt detta.

Under granskningen har vi identifierat vissa förbättringsområden. Vi rekommenderar samtliga nämnder i granskningen att:

- ▶ Stärka sin styrning av förebyggandet av psykisk ohälsa bland barn och unga genom att exempelvis identifiera särskilda riskgrupper

Vi rekommenderar social- och arbetsmarknadsnämnden, skolnämnden och utbildningsnämnden att:

- ▶ Tillse att samverkan mellan nämnderna avseende det förebyggande arbetet stärks

Göteborg den 27 november 2018

Thomas Edin
Verksamhetsrevisor

Maria Carlsrud Felander
Verksamhetsrevisor

Liselott Daun
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kvalitetssäkrare

Bilaga 1. Bakgrund till granskningen

Socialstyrelsens statistik visar att psykisk ohälsa bland barn och ungdomar ökar i Sverige²⁶. Allt fler barn och ungdomar har psykiska besvär i form av depression, oro, ångest eller ängslan. Socialstyrelsen konstaterar att detta på sikt kan komma att utgöra ett växande folkhälsoproblem.

Kommunfullmäktige i Mölndals stad har i budget för 2018 fastställt ett mål om att varje barns potential tidigt ska tas tillvara så att fler får förutsättningar för goda livsvillkor. De samlade skolresultaten ska förbättras samtidigt som fler får godkänt i alla ämnen. Två av indikatorerna för målet rör barn och ungas hälsa; andelen som bedömer sin egen hälsa som god eller mycket god samt andelen som uppger att man är nöjd med livet. Indikatorerna mäts genom den så kallade LUPP-enkäten (lokal uppföljning av ungdomspolitik). Av årsredovisning för 2017 framgår att resultaten i enkäten varit oförändrade mellan 2013 och 2017. Skillnaderna mellan flickor och pojkar är fortsatt stora. I årskurs 8 upplever 87 procent av pojkarna och 70 procent av flickorna god eller mycket god hälsa. I gymnasieåldern är siffrorna lägre. Bland flickorna upplever endast 60 procent god eller mycket god hälsa, att jämföra med 82 procent av pojkarna.

Flera nämnder arbetar med att förebygga psykisk ohälsa bland barn och unga. Skola, utbildning, socialtjänst och fritid ska tillsammans verka för att stärka det förebyggande arbetet och utöka samverkan kring barn som behöver mer omfattande stöd. Skolnämnden och utbildningsnämnden ansvarar för att fullgöra elevhälsans medicinska och psykologiska uppgifter. Social- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för att utföra kommunens uppgifter enligt bland annat socialtjänstlagen och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att alla invånare i staden ska ha likvärdiga möjligheter att ta del av kultur, idrott och fritidsverksamhet. Socialstyrelsen framhåller att samverkan mellan aktörer i samhället är viktiga förutsättningar för att kunna förebygga och hantera psykisk ohälsa bland barn och unga.

Mot bakgrund av ovanstående har kommunrevisionen i samband med sin risk- och väsentlighetsanalys beslutat att genomföra en granskning av förebyggande av psykisk ohälsa bland barn och unga. I God revisionssed framkommer de grunder som revisorerna använder när de bedömer ansvarstagande i styrelser och nämnder. Ansvarsgrunder som är aktuella i denna granskning är bland annat risk för bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll.

²⁶ Se exempelvis publikationen *"Utvecklingen av psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna – Till och med 2016."* Socialstyrelsen (2017).

Bilaga 2. Källförteckning

Intervjuförteckning gruppintervjuer:

- ▶ 2018-09-04, kultur- och fritidsförvaltningen:
 - Avdelningschef ungdoms- och samhällsarbete. Enhetschef samhällsarbete.
- ▶ 2018-09-04, social- och arbetsmarknadsförvaltningen:
 - Utvecklingsledare förvaltningen, enhetschef barn och ungas öppenvård, enhetschef mottagning och utredning, enhetschef ensamkommande.
- ▶ 2018-09-07, skolförvaltningen
 - Förvaltningschef, verksamhetsutvecklare, förskolechef, verksamhetschef förskola, rektor, förskolechef
- ▶ 2018-09-07, skolförvaltningen, representanter för elevhälsan
 - Ledningsansvarig för elevhälsans medicinska insats, specialpedagog, biträdande rektor med ansvar för elevhälsan på skola, skolpsykolog, kurator.
- ▶ 2018-09-10, utbildningsförvaltningen
 - Rektor Krokslättsgymnasiet VO, IA, Plug-in, rektor Krokslättsgymnasiet Sprint.
- ▶ 2018-09-10, utbildningsförvaltningen, representanter för elevhälsan
 - Kurator, skolsköterska, skolpsykolog

Dokument

Nämndövergripande

- ▶ Beskrivning av uppdrag och mandat, kommun och sjukvård. Samverkan i Göteborgsområdet (senast reviderad 2016-02-25)
- ▶ Handbok drogfri mötesplats fritidsgård, Mölndals stad (2018-02-02)
- ▶ Handlingsplan psykisk hälsa i Västra Götaland 2018-2020
- ▶ Handlingsplan för NOSAM 2018
- ▶ Psykisk hälsa, kunskapsunderlag januari 2018 (stadsledningsförvaltningen)
- ▶ Valfärdsrapport Mölndal 2016
- ▶ Sammanställningar PRIO-workshops december 2017
- ▶ Samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) informationsbroschyr (2017)
- ▶ Samverkansorganisation Mölndal barn och unga
- ▶ Slutrapport Psykn Västbus
- ▶ Stöd för barn och ungas hälsa och vardagsliv. Sammanställning över aktörer och verksamheter i Mölndal hösten 2014
- ▶ Uppdragshandling från NOSAM – lokal arbetsgrupp Västbus
- ▶ Rutiner/mallar

- Anvisning samverkan skolärenden Vof, Saf, Utf, Skf (beslutad av berörda förvaltningschefer 2017-11-13)
- Rutin för lokala Västbus Mölndal, Vof, Saf, Skf, Utf, Bup, Bum, Primärvård. (2017-09-18)
- Västbus reviderade riktlinjer 2012.

Kultur- och fritidsnämnden

- ▶ Verksamhetsplan 2018-2020
- ▶ Verksamhetsberättelse 2017
- ▶ Internkontrollplan 2018
- ▶ Reglemente kultur- och fritidsnämnden (fastställt av fullmäktige 2016-06-15).
- ▶ Riskanalys 2018
- ▶ Årsplan för nämnd
- ▶ Uppföljning av folkhälsoavtalet 2017
- ▶ Uppföljning folkhälsokommittén 2018
- ▶ Rutiner/mallar
 - Hbtq-labbets gemensamma förhållningssätt
 - Orosanmälan, mall

Social- och arbetsmarknadsnämnden

- ▶ Verksamhetsplan 2018-2020
- ▶ Verksamhetsberättelse 2017
- ▶ Intern kontroll SAF
- ▶ Intern kontrollplan 2018 SAF
- ▶ Organisationsbild detalj 2015
- ▶ Priobudgetförslag 2018 och framåt
- ▶ Reglemente social- och arbetsmarknadsnämnden (fastställt av fullmäktige 2013-02-20)
- ▶ Rutiner/mallar
 - Rutin för lokala Västbus i Mölndal

Skolnämnden

- ▶ Verksamhetsplan 2018-2020
- ▶ Verksamhetsberättelse 2017
- ▶ Elevhälsoplan (fastställd 2014-05-14)
- ▶ Redovisning av SKNs arbete med hälsa (2018)
- ▶ Reglemente skolnämnden (fastställt av fullmäktige 2016-06-15)
- ▶ Skolnämnden presentation lupp-enkät
- ▶ Patientsäkerhetsberättelse skolförvaltningen 2017
- ▶ Riktlinjer/mallar
 - Plan mot kränkande behandling samt arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering. Eklanda förskolor, okt 2017 – okt 2018.
 - Riktlinjer för barns integritet – förskolor i Mölndals stad (december 2017)
 - Stödmaterial till riktlinjer för barns integritet (december 2017)
 - Kartläggning utifrån situationen, specialpedagogiska teamet, förskola (2017)

Utbildningsnämnden

- ▶ Verksamhetsplan 2018-2020
- ▶ Verksamhetsberättelse 2017
- ▶ Elevhälsoplan KGY 2018 (arbetsmaterial)
- ▶ Internkontrollplan 2018
- ▶ Uppföljningsrapport internkontrollplan 2017
- ▶ Patientsäkerhetsberättelse utbildningsförvaltningen 2016 & 2017
- ▶ GR-enkät 2018, Krokslättsgymnasiet
- ▶ Intern elevenkät ht 2016, Krokslättsgymnasiet
- ▶ Resultat av intern elevenkät Krokslättsgymnasiet 2018
- ▶ Rutiner/mallar
 - Frågor inför hälsosamtalet med skolsköterskan år 1 på gymnasiet (2014)

Bilaga 3. Begreppsförklaring

Psykisk ohälsa är psykiska symtom som är vanliga men oönskade, upplevs som negativa och ökar risken för psykisk sjukdom. Psykisk ohälsa kan komma till uttryck i symtom som nedstämdhet, oro och sömnsvårigheter - symtom som är plågsamma men inte så uttalade att de kan klassificeras som psykisk sjukdom. Många med psykisk ohälsa kommer aldrig att utveckla psykisk sjukdom.²⁷

Det finns flera definitioner av förebyggande arbete. Det kan emellertid inte utläsas av relevanta styrdokument hur Mölndals stad definierar förebyggande arbete. Vi har därför nedan valt att inkludera Socialstyrelsens beskrivning för detta begrepp. Socialstyrelsen delar in förebyggande arbete i tre olika kategorier:

- ▶ *Universell prevention* definieras som en åtgärd som inte tar hänsyn till skillnader mellan hög- och lågriskgrupper. Ingen enskild individ eller grupp väljs ut av något skäl. Åtgärden är tänkt att främja alla oavsett grad av risk.
- ▶ *Selektiv prevention* definieras som en åtgärd riktad till undergrupper i målgruppen som exponeras för en eller flera riskfaktorer. Enskilda individer identifieras inte – det är gruppen, inte individen, som bedöms befinna sig i riskzon. Ett exempel på selektiv prevention kan vara gruppverksamhet till barn vars föräldrar har missbruksproblem.
- ▶ *Indikerad prevention* definieras som en åtgärd för individer med identifierade problem.²⁸

²⁷ Socialstyrelsen (2008) Metoder som används för att förebygga psykisk ohälsa hos barn - En nationell inventering i kommuner och landsting.

²⁸ Socialstyrelsen (2008).

Bilaga 4. Revisionskriterier

Kommunallagen (2017:725)

- ▶ Enligt 6 kap. 6 § kommunallagen har nämnderna ansvar för att var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Likaså skall nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett övrigt tillfredställande sätt.

Socialtjänstlag (2001:453)

3 kap. Vissa uppgifter inom socialtjänsten, m.m.

- ▶ Socialnämnden ska se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och unga.

5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper, Barn och unga:

- ▶ Socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden.
- ▶ Socialnämnden ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa.
- ▶ Socialnämnden ska i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Nämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd. Lag (2009:496).

Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)

Med hälso- och sjukvård avses i lagen bland annat åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Följande gäller enligt lagen:

- ▶ Ledningen av den kommunala hälso- och sjukvårdsverksamheten ska utövas av den eller de nämnder som kommunfullmäktige enligt 2 kap. 4 § socialtjänstlagen (2001:453) bestämmer.
- ▶ I planeringen och utvecklingen av hälso- och sjukvården ska kommunen samverka med samhällsorgan, organisationer och vårdgivare.

Skollag (2010:800)

1 kap. Inledande bestämmelser.

Syftet med utbildningen inom skolväsendet.

- ▶ Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.
- ▶ I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

- ▶ Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning

Elevhälsa

- ▶ För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.
- ▶ För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

3 kap. Barns och elevers utveckling mot målen

Särskilt stöd

- ▶ Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.

Utredning

- ▶ Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Prop. 2009/10:165

- ▶ I förarbetena till skollagen uttalas bland annat att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. Där uttalas vidare att det också är angeläget att samverkan sker med övrig hälso- och sjukvård samt med socialtjänsten. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. (Prop. 2009/10:165 s. 276)